

İSM-İ TAFDİL: افعال ef'âl

Arapçada sülâsî mücerred masterlar افعال ef'âl veznine sokularak ism-i tafdil yapilir. İsm-i tafdil, sıfatların mukayese ve üstünlük derecelerini göstermek için kullanılır. İsm-i tafdil kelimeye yani sifata “daha”, “çok”, “en”, “en çok” gibi anlamlar katar.

كبير kebîr büyük	كبير kiber büyüklük	أكبر ekber	en büyük
صغير sāgîr küçük	صغير sîgar küçüklük	أصغر aşgar	en küçük
عظيم ‘azîm büyük (عظم)	اعظم	a‘zam	en büyük
سفيل sefil aşağılık (سفل)	اسفل	esfel	en sefil
عزت ‘izzet yücelik (عزز)	اعز	e‘azz	en yüce
قليل qalîl az kıllîlet azlık (قلل)	اقل	eqall	en az

İsm-i tafdil vezni olan افعال ef'al veznindeki kelimeler, cem'-i mükesser vezinlerinden افعال efâ'il veznine çoğul olurlar.

İSM-İ MEKÂN : اسم مكان

Eylemin yapıldığı yeri bildiren kelimelere ism-i mekân denilir. Arapçada ism-i mekân yapmak için dört vezin kullanılır:

مفعّل MEF'AL VEZNİ:

كتب ketebe	مكتب mekteb	yazı yazılan yer
طباخت tıbâhat	مطبخ matbah	yemek pişirecek yer, mutfak
دخول duhûl	مدخل medhal	giriş yeri

مفعّل MEF'ÎL VEZNİ:

جلس celese	مجلس meclis	oturacak yer
نزل nezele	منزل menzil	inecek yer, inme yeri, menzil
وضع važa'a	موضع mevzi'	koyacak yer, yer

مفعّلت MEF'ALET VEZNİ:

طبع tab'	مطبعة matba'a	basma yeri, matbaa
حكم hakeme	محكمة mahkeme	hüküm verilen yer
درسه derese	مدرسه medrese	ders okunan yer, okul

مفعّلت MEF'İLET VEZNİ:

نزل nezele	منزلة menzilet (menzile)	inilecek yer, menzil
سير seyr	مسيرة mesîre	gezilecek yer

İsm-i mekân kelimeler مفاعل mefâ'il vezninde çoğul yapilir.

مكتب mekteb	مكاتب mekâtib	مركز merkez	مراكز merâkiz
مجلس meclis	مجالس mecâlis	منزل menzil	منازل menâzil

صدر اعظم مراد پاشا اناطولینک عصیان ایچنده کی ایالاتی درونندن کچمسنه مانع اوله بيله جک مشکلاتی ممکن اولدیغی قدر رفع ایتمک ایچون قلندر اوغلنه عوفینی مشعر کاغد کوندردیکی کبی قلندر اوغلنک مسقط رأسی اولان انقره سنجاق بکلکی براتی ده ارسال ایلدی. قلندر اوغلی (علی الخصوص واز کچدیسی اولان انقره لیلردن انتقام ألمق ایچون) بو عاطفت و توجیهه مفتون اوله رق انقره یولنی سربست براقدی. قونیه ده صدر اعظم بر چوق عاصیلری اعدام ایتدیره رک قویولره آتدیردی. اختیار مراد پاشا تبریز جنکنده اوغرا دیغی قضان یاد کار قالمش اولان "قویوجی" لقبه اثبات استحقاق ایتمک آرزوسنده ایدی. صدر اعظمک عفو و عدیله اردو کاهنه جلب ایتمش اولدیغی ارباب عصیان آره سنده سراج زاده احمد بک نامنده بری وار ایدی. که قونیه نائینی خنچرله قتل ایتمش، دلی احمد پاشانک سراینی یاقمش ظهور ایدن قاریشیلقلر آره سنده بیک کشی اولدیرمش ایدی.^(۱)

قلندر اوغلنک بروسه اطرافنده ایقاع ایلدیکی خسارت، استانبولده خلجان عظیمه یه باعث اولمیشدی. وزیر داود پاشا ازمیده، خضر پاشا اسکداره عزیمته مأمور اولدی. پادشاه جمله نک جنکه کیتمسنی امر ایلدی. بو کا دائر صادر اولان فرمان عالیده بالذات کتیمه جک اولان ارباب مناصبک ده کندی یرلرینه سلاحی مکمل برسواری چیقارمسی امر اولنمش ایدی. براقچ کون عسکر طوپلانندی. لکن قلندر اوغلو جنوبه دوغری توجه ایدنجه اندیشه زائل اوله رق اوتدیر تعقیب اولنمادی. یالکز دیوانک مذاکره سی اوزرینه کله جک بهارده روم ایلی عساکر معاونه سنک صدر اعظم اردوسنی تقویه ایچون حله کیتمسی قرارلاشدریلدی؛ کرک عسکر کرک کرک پاره نک مراد پاشایه وقتنده وصولی پک مهم اولدیغی جهتله اکمکجی زاده بو امرک اجراسنه نظارت ایتمکه مأمور اوله رق عهده سنه روم ایلی ایالتی توجیه اولندی. قلندر اوغلی بوتداییره مطلع اوله رق اکمکجی زاده نک قره ماندن کچرکن علی الغفله اوزرینه هجوم ایتمک اوزره بوتون قوتیله او طرفه کیتدی. لکن اکمکجی زاده بر مخاطره یه اوغرامق ایچون انقره یولنی اختیار ایتدی. مراد پاشا عاصیلرک و اکمکجی زاده نک حرکتلرندن خبر الهرق ۱ ربیع الاول ۱۰۱۷ (۱۵ خزیران ۱۶۰۷) تاریخنده حلبدن چیقهرق مرعش حوالیسندنه قانسونک قومانداسنده کی مصر عسکرینی و کوسون یایلارنده امیر یوسفک اوغلو امیر حسینک طرابلس شامدن کتیردیکی سوریه فرقه سنی آلدقدن صوکره قلندر اوغلو وقره سعید قومانداسنده کی اشقیا اوزرینه یوریدی.^(۱)

¹ Hammer, J.V.; *Devlet-i Osmaniyye Tarihi (Hammer Tarihi)*, Terc: Mehmed Atâ, c. VII, İstanbul 1332 (1916), s.88.